

Edyta Pietrzak <https://orcid.org/0000-0003-1878-7545>

Politechnika Łódzka

**Aldona Wiktorska-Święcka,
Monika Klimowicz, Małgorzata
Michalewska-Pawlak, *Innowacje
we współzarządzaniu rozwojem
regionalnym. Praktyka
instytucjonalna w wybranych
regionach w Polsce***

Oficyna Wydawnicza Aspra, Warszawa–Wrocław 2017

Monografia jest efektem zainteresowań badawczych autorek dotyczących różnorodnych aspektów zarządzania obszarami wiejskimi, miastami i kapitałami: ludzkim, społecznym i intelektualnym, które to zainteresowania miały szansę ugruntować się, rozwinąć i skryzalizować w ramach badań innowacyjnych rozwiązań stosowanych w procesie współzarządzania rozwojem przez wybrane polskie regiony prowadzonych przez autorki w projekcie zatytułowanym *Innowacje w zarządzaniu rozwojem regionalnym w Polsce*, finansowanym przez Narodowe Centrum Nauki. Fakt ten sam z siebie świadczy już o solidnym fundamencie merytorycznym projektu, jak i publikacji.

Już na wstępie należy zwrócić uwagę, że recenzowana pozycja ma charakter teoretyczno-empiryczny, co bardzo wyraźnie wpływa na jej kształt i charakter. Tematyka pracy obejmuje innowacyjne rozwiązania zarządcze w obszarze współzrządzenia rozwojem regionalnym. Jak piszą autorki, „Innowacje to nieodłączny element dobrego rządzenia, gdyż ich celem jest podniesienie jego efektywności oraz przyczynianie się do generowania pozytywnych zmian w regionie” (s. 22).

Uczone definiują rozwiązania innowacyjne wdrażane na poziomie regionalnym dla optymalizacji procesów zarządzania i osiągania celów regionów, identyfikują rozwiązania innowacyjne we współzarządzaniu rozwojem regionalnym, by określić mechanizmy przyczyniające się do ich tworzenia i implementacji, ustanawiają podstawę do analizy konsekwencji, jakie niesie wdrożenie innowacji z perspektywy zmian politycznych, społecznych i gospodarczych zachodzących w polskich regionach.

Zarys problematyki badawczej obejmuje teoretyczno-koncepcyjne i metodologiczne podstawy w postaci charakterystyki instytucjonalizmu, europeizacji i wielopoziomowego zarządzania. Zaprezentowane są w książce modelowe aspekty badania innowacji w zarządzaniu rozwojem regionalnym w postaci: podmiotów uczestniczących w opisywanych procesach, procesów decyzyjnych i efektów politycznych.

Celem przeprowadzonych badań było określenie i zrozumienie rozwiązań innowacyjnych stosowanych w procesie zarządzania regionami w Polsce, osiągnięcie strategicznych celów w postępującej decentralizacji władzy publicznej jako efektu procesów europeizacji oraz zdiagnozowanie przyczyn stosowania rozwiązań innowacyjnych przez polskie regiony. I z tego celu badaczki jak najbardziej się w publikacji wywiązują. Realizują go, stosując wiele perspektyw badawczych, poczynając od prawnej przez politologiczną, ekonomiczną, socjologiczną i czynią z niej przez to analizę interdyscyplinarną.

W rozdziale zawierającym koncepcje metodologiczne przedstawione są cztery hipotezy badawcze (1. Źródło innowacji w procesach zarządzania rozwojem regionalnym stanowią procesy europeizacji. Proces ten jawi się jako siła napędowa zmian społecznych, gospodarczych i kulturowych, ale także politycznych i instytucjonalnych i ma formalny, jak i nieformalny wpływ na funkcjonowanie administracji publicznej biorącej udział we współzarządzaniu regionalnym. 2. Wielopoziomowość procesów zarządzania rozwojem regionalnym w wariacie sieciowym i interaktywnym sprzyja generowaniu rozwiązań innowacyjnych przez procesy dyfuzji wiedzy i uczenie się zaangażowanych w nie podmiotów. 3. W zarządzaniu polskimi regionami innowacje mają charakter bardziej adaptacyjny niż pionierski, są wynikiem naśladownictwa. 4. Stosowanie rozwiązań innowacyjnych w zarządzaniu regionami wpływa pozytywnie na dynamikę rozwoju tych regionów. Oznacza to pozytywne zmiany i poprawę jakości życia mieszkańców). Hipotezy te podlegają weryfikacji w następujących rozdziałach. Znajduje się tam również metodologia prowadzonych badań wraz z wybranymi metodami i narzędziami oraz potencjał innowacyjny wybranych do badania województw.

Zaprezentowane teorie przyczyniły się do stworzenia modelu teoretycznego, który następnie został wykorzystany w badaniach empirycznych. Wszystkie te metody odnoszą się do trzech podjętych w pracy obszarów tematycznych, jakimi są zarządzanie obszarami wiejskimi, miastami oraz rozwój przedsiębiorczości.

Ze względu na przywoływany tu charakter pracy i obszar badaczy badania mają charakter multi- i interdyscyplinarny, co jest niewątpliwie ich wielką zaletą. Proces badawczy uwzględnia zatem wiele metod badawczych, w tym: analizę materiałów źródłowych, badanie studiów przypadku czy analizę instytucjonalną, a sam proces miał charakter indukcyjny. Badane były dokumenty i akty prawne, literatura naukowa, a równocześnie prowadzono badania jakościowe na poziomie regionalnym, które uzupełnione były badaniami na poziomie krajowym.

Badaczki starannie przedstawiają i wprowadzają siatkę pojęć niezbędną do rozumienia i badania interdyscyplinarnego wszakże obszaru, jakim są innowacje we współzarządzaniu rozwojem regionalnym. Są to pojęcia i definicje rozwoju regionalnego, dobrego rządzenia (*good governance*), koncepcji współzarządzania (*governance*), współzarządzania rozwojem regionalnym (*regional governance*) i koncepcji zarządzania wielopoziomowego (*multilevel governance*), a także, co szczególnie istotne ze względu na cel niniejszej recenzji, koncepcji europeizacji jako kategorii analitycznej oraz koncepcji terytorialnego współzarządzania rozwojem regionu (*territorial governance*).

Obszar innowacji we współzarządzaniu rozwojem regionalnym zawarty jest w naukach o zarządzaniu, polityce, ekonomii i politykach publicznych i obejmuje innowacje we współzarządzaniu rozwojem regionalnym. Ze względu na brak istniejących definicji w badanym obszarze, choć w zakresie innowacji w zarządzaniu publicznym znaleźć można ich wiele (Anttiroiko i in. 2011; Bason 2010; Hartley 2005), autorki zaproponowały własną opisową definicję i stworzyły teoretyczno-empiryczną perspektywę w definiowaniu innowacji odwołującą się do takich cech innowacji, jak: partnerstwo, pozytywna zmiana, współpraca w aspekcie terytorialnym, a wszystko to z uwzględnieniem wyraźnego aspektu kontekstualnego opisywanych innowacji. Każdy z wymienionych tu elementów został szczegółowo opisany i uzasadniony.

Ze względu na teoretyczno-empiryczny charakter badań wykorzystano w nich schemat: teorie → modele → badania empiryczne. Na podstawie analizy materiałów źródłowych, wywiadów indywidualnych i badań fokusowych badaczki wyselekcjonowały trzy studia przypadków: działanie LEADER, zintegrowane inwestycje terytorialne ZIT oraz proces przedsiębiorczego odkrywania, będące przykładami innowacyjnych rozwiązań we współzarządzaniu regionem.

Źródła pozyskane w badaniach empirycznych pozyskane były za pomocą wywiadów indywidualnych i badań fokusowych przeprowadzonych z osobami zaangażowanymi w procesy współzarządzania regionami.

Monografia napisana jest bardzo rzetelnie i starannie. Przedstawiona w niej struktura jest przemyślana i logicznie uporządkowana. Praca składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów z wyróżnionymi podrozdziałami oraz podsumowania w postaci przyczynku do teorii zmiany w procesach związanych z innowacjami we współzarządzaniu rozwojem regionalnym w Polsce, w sumie 250 stron.

Prezentowane w monografii zagadnienia odnoszą się do wiedzy z wielu dziedzin, dlatego można odnieść wrażenie, że poziom ich skomplikowania wymaga bardzo dokładnego i precyzyjnego zagłębiania się w podane informacje. Praca jest wymagająca dla czytelnika. Tym bardziej wymagająca była z pewnością dla jej autorek.

Przy całej pochwalnej ocenie monografii, uwzględniając oczywiście aktualność tematu i potrzebę badawczą, stwierdzić jednocześnie należy, że jest to potrzeba czysto utylitar-na. Autorki książki same przyznają, że w polskim kontekście innowacje w zarządzaniu rozwojem regionów mają raczej charakter adaptacyjny niż pionierski. Taki też charakter mają prezentowane badania i publikacja.

Monografia przyczynia się do pogłębiania wiedzy w obszarze współzarządzania rozwojem regionalnym oraz stanowi inspirację dla badaczy zajmujących się tym tematem.

Przeznaczona jest dla politologów, specjalistów od zarządzania publicznego, europeistów, ekonomistów, geografów oraz studentów nauk politycznych, administracji, europeistyki i zarządzania publicznego.